

תרבות ישראלית רבת פנים – עבודה מסכמת- אולפנת צביה חיפה

א. שם התכנית:

שיעור חינוך כפול בנושא הכמיהה לארץ ישראל והעלייה אליה.

ב. רציונל התכנית:

בחרנו להכין מערך לשיעור חינוך, מכיוון שראינו בו כלי טוב להעברת המסרים אותם רצינו להעביר לתלמידות- מסרים של אהבת ארץ ישראל וירושלים, הבנת הקשר לנו אליהן והחיבור לדורות הקודמים שמסרו נפשם כדי לעלות לארץ- דווקא על ידי מחנכת הכיתה ובאופן בו כל הכיתה משתתפת ומשתפת.

באולפנה שלנו לומדות תלמידות ממוצאים שונים. במהלך השנה, הדבר לא בא לידי ביטוי וכולן משתוות יחד להיות "ישראליות", אך לקראת ימי הזכרון והעצמאות רצינו לחזק את הקשר של כל אחת לקהילה היהודית בארץ המוצא שלה, לדורות שקדמו לה ולסיפורי העלייה מארץ המוצא שלה ולאפשר לכל אחת לשתף את הכיתה באותם סיפורים שייחודיים למוצא שלה, או למשפחה שלה.

בנוסף, חשוב לנו שהשיעור וההכנה אליו יעוררו את התלמידות לשאול בבית על סיפורי העלייה, על הקשר שהיה לארץ ישראל בדורות הקודמים במשפחה ועל חפצים מיוחדים שמסמלים את ארץ המוצא שלהן וכך לפתח שיח מעניין ופתוח שלהן עם ההורים על נושאים שעוסקים דווקא בדור המבוגר יותר.

עוד מטרה היא לחשוף את התלמידות לגעגועים שהיו ליהודים בגולה לארץ ישראל והתקווה שלהם לשוב אליה, ובמיוחד לסיפור העלייה מאתיופיה, מכיוון שמעט מאד מדובר עליו בחברה שלנו ובאולפנה בפרט וגם מכיוון שבכ"ח באייר מציינים את יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל.

בנוסף, ראינו כמטרה את החיבור של הנושא "הכמיהה לארץ ישראל" לתלמידות. שיבינו שזה לא היה רק בדורות של הגלות והשיבה לארץ, אלא שגם היום, אנחנו ממשיכים לאהוב את הארץ ולמסור נפשנו עליה!

ג. חיבור התכנית לתפיסה של תרבות ישראלית רבת פנים

הסביבה הפיסית (ארץ) שבה יתקיים השיעור- השיעור יתחלק לכמה חדרים. בכיתה האם יתקיימו דיוני המליאה, זהו המקום הנח והבטוח של התלמידות בו יהיה להן נעים ונוח לשתף במהלך הדיון ובסיפורים המשפחתיים. בכיתה נפרדת תיערך עבודה בקבוצות. החדר יהיה מסודר מראש עם שולחנות שעליהם יונחו הקטעים והשאלות המנחות. את המצגות יכינו התלמידות בחדר מחשבים, כדי לאפשר נוחות ותנאים מתאימים. בכיתה האם נתלה מפה גדולה של כל העולם וכן נערוך בה את התערוכה של החפצים האישיים. המפה ברקע שבמהלך השיעור כל תלמידה תסמן את ארצות המוצא של משפחתה, ותערוכת החפצים הנמצאות ליד, כל אלו נותנים את התחושה כי לכל אחת יש מקום. השוני והמגוון הם היוצרים את היופי, ומתוך המכלול הזה נוצרת הסביבה שבה יתנהל השיעור.

הזמן שיעדנו לשיעור הוא התקופה של יום העצמאות, יום ירושלים ויום הזכרון ליהודים עולי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל. בימים אלו יש הזדמנות להתחבר לחזון ולערכים כלליים

ולאומיים. שיעור זה יעסוק בכמיהה לציון ובחזון קיבוץ גלויות וגאולה ויהיה מקושר בסיפורים אישיים של האנשים שסביבנו.

השיעור יציג מגוון (חלקי כמובן) של סיפורי עלייה לארץ. יחשוף את התלמידות את הסיפורים השונים תוך שימת דגש על התהליך והמחירים הקשים ששילמו העולים לארץ. הקשר הבין דורי (אדם) מתחזק במהלך השיעור בהיחשפות של הבנות לסיפורי עלייה של הדור הקודם ובעיקר בהכנה לשיעור, כאשר כל תלמידה שואלת במשפחה על ארצות המוצא ועל העלייה ארצה, ומביאה חפץ שקשור לעדה או לארץ המוצא. חיפוש החפץ והסיפור המשפחתי יביא לשיח עם ההורים, הסבים והסבתות על ההיסטוריה המשפחתית ועל הקהילה היהודית בארץ המוצא.

ד. פירוט התכנית

עבודת הכנה של כל תלמידה לקראת השיעור –

כל בת תשאל בבית מאלו ארצות הגיעה משפחתה לארץ ישראל ותבקש לשמוע את סיפור העלייה. על כל תלמידה להביא לכיתה חפץ שקשור לארץ המוצא ולתרבות המוצא ולכתוב כמה מילים על הקשר המשפחתי לחפץ. התלמידה תביא אותו והוא יוצג בתערוכה בכיתה במהלך התקופה שבין יום העצמאות ליום ירושלים.

שמי: _____
החפץ המשפחתי שלי: _____
הוא מסמל בשבלינו _____

מבנה השיעור

פתיחה

נקרא יחד את הסיפור הבא ולאחר הקריאה נשאל את התלמידות האם הוא מזכיר להן מקור אחר (פרק קל"ז בתהלים). נשאל במה עוסק הפרק (הכמיהה לציון בימי גלות בבל).

הייתי ילד קטן אבל מה שראו עיני באותם ימים לא אשכח לעולם.
יצאנו לדרך רחוקה, סלינו על שכמנו ובתוך הסלים כל רכושנו. הלויים שבנו נשאו על שכמם כינורות ונבלים.
צעדנו ימים רבים, ביום ובלילה, בחום ובקור, גולים אל ארץ זרה. ראשנו שח ופנינו חפויים. כשהגענו לנהרות בבל מחנק עלה בגרונו. לא נשארה עין יבשה. ישבנו על גדות הנהר ובכינו בכי רב.
זקן הגולים עמד כתינוק והתייפח מרה: "ציון, ציון", וכולנו געינו בבכייה אדירה. זכרנו את בית המקדש בתפארתו, זכרנו איך הרגשנו את נוכחות ה' בכל רגע ורגע, את הקדושה שבארץ הקודש.
ואז באו שובנו, הנבלים הגאים והחלו להתהולל בנו: "שירו לנו משיר ציון!" פקדו עלינו. הם ביקשו לשעשע את עצמם בשירים ששרנו לה' בבית המקדש.
הלויים תלו את כינורותיהם על עצי הערבה וגעו בבכי. "איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר?" באותו רגע נשבענו יחד שלעולם לא נשכח את ירושלים. שלא יעבור יום שבו לא נזכיר את עיר הקודש, גם בעצב וגם בשמחה. קראנו כולנו בקול גדול: "אם אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח מִיָּנִי. תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי לְחֻפֵי אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִי, אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֹתִי".

נערוך דיון במליאה אודות הסיפור. זהו קטע שכביכול כתב אחד הגולים לבבל. נעלה שאלות כגון:

- למה היה כל כך חשוב לגולים לשמור על זכרון ירושלים?
- מה גרם להם לרצות כל כך לחזור אליה?
- כיצד הצלחנו לשמור על זיכרון ציון וירושלים מאותה גלות ראשונה, גלות בבל, לאורך כל הדורות?
- כיצד בדורות האחרונים אחרי כל כך הרבה שנים יהודים חוזרים לארץ ישראל?

♣ נמקד את התשובות לנקודות הבאות:

- ♣ בתפילות ובתרבות השירה הוכנסו הגעגועים לירושלים
- ♣ תאריכים ואירועים שמציינים את זיכרון החורבן – צום י"ז בתמוז, צום ט' באב, תקופת בין המצרים וההגבלות שבה.
- ♣ מנהגי אבלות בעת בניין בית חדש ובחזונה.

גוף השיעור - חלוקה לקבוצות

הכיתה מתחלקת לקבוצות. כל קבוצה מקבלת קטעי קריאה על העלייה ארצה מארץ אחרת ומספר שאלות מנחות לדיון קבוצתי. לאחר שכל קבוצה קוראת את הקטעים, דנה בשאלות ועונה עליהן בכתב, היא בונה מצגת עם שלוש שקופיות:

1. כמה משפטים מתוך הקטעים המביעים את הכמיהה לארץ ישראל ולירושלים.
2. כמה משפטים מתוך הקטעים המביעים את הקושי שחוו העולים במהלך הדרך אל הארץ.
3. שיתוף של מסר שהן למדו כקבוצה מהקטעים שהן קראו.
כדאי להוסיף תמונות מתאימות למצגת.

קבוצה מס 1 – העלייה מאתיופיה

"כל החיים אדם חולם וכשמתגשם החלום, הוא לא מאמין ואז הוא מתחיל שוב לחלום: אחזה הילדה בידיה של האם וחשבה לעצמה: הולכים לירושלים. כולם הולכים לשם ועכשיו גם אנחנו. הולכים לירושלים שהכול זהב בה. גם העפר, גם האבנים. ותמיד יש קשת והילה של זהב מעל שמיה. לא חשוב שעוזבים את הבית, הרי הולכים למקום יותר טוב, ובעצם למקום הכי טוב בעולם"

" הכול היה כמו חלום רע, אוהל מבד, כל המשפחה בתוך האוהל, מלא, מלא אלפי אוהלים. והתחושה היא שמחר באים לקחת אותנו משם. והמחר הזה עובר ומחרתיים הזה עובר, השבוע עובר וחודש עובר, אחרי שלשה חודשים של כל יום אתה מקווה לשרוד, אתה מקווה שלא יקרה כלום להורים שלך לאחים שלך..."

"אני זוכר הכול, אבל קשה לי, כי אני רואה כל הזמן את אבא שלי שהיה חולה ובא איתנו עד סודאן, ושם השארנו אותו עם משפחה אחרת, כי הוא לא יכול היה ללכת הרבה. חצי שנה לאחר שהגענו לארץ ישראל אמרו לי שהוא מת. זה היה עצוב וקשה לי. אני הגעתי עם הילדים ועם אישתי, והוא זקן, הלך כל הדרך ובסוף לא ראה את ארץ ישראל"

נתן שרנסקי, אסיר ציון

ב- 15 במרץ 1977 נחטף אנטולי שרנסקי על-ידי אנשי הק.ג.ב. ליד פתח דירתו במוסקווה. הוא הואשם בריגול ובגידה נגד ברית-המועצות ובילה את תשע השנים הבאות בכלא ובמחנות כפיה. למעלה מארבע-מאות יום בילה בצינוק, וכמאתיים מהם בשביתת-רעב. 'פשעו' האמיתי של שרנסקי היה רצונו העז לעזוב את ברית-המועצות ולעלות לישראל. כמיהתו העמיקה אף יותר כאשר ב- 5 ביולי 1974, יום אחרי נישואיהם, עזבה אביטל, רעייתו הטרייה, את ברית-המועצות ועלתה ארצה באמונה שתוך חודשים אחדים ישובו ויתאחדו. אביטל שרנסקי הגיעה ארצה ומאז ניהלה מאבק בלתי-פוסק, בתחילה להעלות את בעלה אנטולי ארצה, ומאוחר יותר, לאחר מאסרו, לשחררו מהכלא. היא גייסה את דעת הקהל העולמית, פגשה ראשי-ממשלות וסנטורים ועמדה בראש צבא שלם של אנשים בכל העולם שסיימתם היתה 'שחררו את אנטולי שרנסקי!'. את תקופת מאסרו הראשונה ריצה אנטולי שרנסקי בכלא לפורטובו. הוא עבר חקירות רבות, סירב לקבל סגנון מהק.ג.ב. ובנה לעצמו קו הגנה. כל אותה עת איימו עליו חוקריו כי העונש על ריגול ובגידה הוא 'ראסטל' - הוצאה להורג ביריה. הוא ראה את התיק נגדו הולך ותופח, עוד ראיות בדויות, עדויות שקר, המצאות פרועות. משפט הראווה נערך ביולי 1978 ושרנסקי יצא ממנו כמנצח כאשר קריאתו בסוף המשפט: "לשנה הבאה בירושלים" מהדהדת באוזני כל העולם. ה'שנה הבאה בירושלים' נדחתה בתשע שנים קשות בהן נעזר בזכרונות מהעבר ובחלומות לעתיד כדי לשרוד בצינוק קפוא, במחנות כפיה, בנייתוק מכל העולם, כאשר פגישותיו עם משפחתו בוטלו, מכתביו הוחרמו ונאמר לו כי העולם שכח ממנו. מקץ שנים של מלחמת התשה החליטו הרוסים לשחרר את האסיר המפורסם ביותר שלהם.

"התחילו גינויים נגד ישראל, ובגלל שהייתי יהודי כולם קשרו אותי עם ישראל. הייתי בן 19 ולמדתי במכון גבוה ונחשב ללימודים במוסקבה, שאליו ליהודים היה קשה מאוד להתקבל. התחלתי לחשוב למה מקשרים אותי עם ישראל והתחלתי לקרוא במחתרת ספרים, שתיירים יהודים היו מביאים. פתאום גיליתי שאם רק אעשה סוויץ' במוח לא אהיה חלק מההיסטוריה האכזרית של האימפריה הסובייטית, אלא שההיסטוריה שלי מתחילה לפני אלפי שנים, עוד מהיציאה ממצרים."

"הזהירו אותי כל הזמן שאם לא אשתף פעולה יוציאו אותי להורג. הם רצו שאערוך מסיבת עיתונאים ואגיד שהם צודקים ואנחנו טועים. ניסו לתת לי עורך דין שלהם, אבל סירבתי והם לא הסכימו לעורך דין מטעמי. לכן ייצגתי את עצמי. היו שנה וחצי של חקירות. הבנתי שהמטרה שלי צריכה להיות להישאר איש חופשי, כי זה מה שנותן ערך לחיים. העדפתי את זה מאשר להיות עבד סובייטי. המטרה שלי היתה לא לתת להם לשבור אותי ולקחת ממני את החופש שלי. הזכרתי לעצמי שאני חלק ממאבק היסטורי גדול ואת האחריות שיש עלי."

"גדלנו בלי לדעת שום דבר על הזהות שלנו", מתאר שרנסקי. "לא שפה, לא מסורת, לא מילים כמו פורים או פסח, לא מילים כמו בר מצווה או ברית מילה. ידענו שאנחנו יהודים כי זה היה כתוב בתעודת הזהות של ההורים. בילדותי, המסר של ההורים שלי היה ברור: 'בגלל שאתה יהודי, שזה כמו איזושהי מחלה, אתה חייב להיות הכי טוב בלימודים. התרופה לכך שאתה יהודי היא להיות הכי טוב במקצוע שלך וכך להסתדר."

"ידענו שאנחנו חיים תחת דיקטטורה. כלפי חוץ התנהגנו כפי שציפו מאיתנו, ואת הדעה האמיתית שלנו הראינו רק כלפי המשפחה. לא חשבנו על להתנגד, להילחם על הזכויות או על חופש, כי לא היה שום ערך בחיים חוץ מלשרוד. כל זה השתנה לאחר מלחמת ששת הימים. בשביל בריה"מ זו היתה השפלה נוראה. הם שלחו כסף, חיילים ונשק והתחילו חגיגות, ופתאום האימפריה הכי חזקה בעולם הושפלה."

הרב יוסף מנדלביץ – מאסירי ציון

בשנת 1970 מנדלביץ' וחברי הארגון המחתרתי בו היה חבר ארגנו את "מבצע חתונה" - ניסיון לחטוף מטוס משדה תעופה בלנינגרד כחלק מהמאבק למען עלייה חופשית של יהודי ברית המועצות.

חברי המחותרת נתפסו ונגזרו עליהם עונשים כבדים עד כדי גזר מוות שבהמשך הומתקו לעונשי מאסר ממושכים, "אנחנו לא ידענו מה יהיה איתנו אבל עשינו את מה שהרגשנו שאנחנו חייבים לעשות לנסות לפרוץ את הדרך ליהודים לצאת מבית הכלא הגדול של ברית המועצות, וכך היה להפתעתנו למרות שישבנו בבתי כלא, עברנו חקירות ומשפטים והיה קשה מאוד".

למרות הקשיים מנדלביץ' רואה ביום זה התחלה של שבירת מסך הברזל ונפילת ברית המועצות, "אז נדלק הגפרור של 'חנה סנש'. אנשים בארה"ב ידעו שיש יהודים ברוסיה אבל הם היו צריכים אות חיים וזה היה אות חיים בשבילם שעם ישראל חי ושהגיע הזמן לקום ולהיאבק וזה הביא בסופו של דבר גם לפתיחת השערים, ואח"כ גם נפל המשטר הסובייטי וכולם מודים שחלק גדול מנפילת המשטר קרה בגלל המאבק הבינלאומי הגדול לזכויות האדם וזכויות האדם היו לעזוב את המקום שהוא איננו רוצה וזה היה מה שהכניע את הרוסים".

קבוצה מס 3 – העלייה מתימן

בני הקהילה מכריזים כל שנה במהלך הקינות לתשעה באב מתוך התכלאל (הסידור שך יהודי תימן) על השנים לחורבן הבית הראשון, ובתוך כך אומרים "ולחורבן בית ראשון ולפיזור אנשי גלותנו אנו הגולים פה (כך וכך) שנה". מכאן יש הטוענים שראשוני הקהילה הגיעו לתימן עם חורבן הבית.

השלטונות הבריטיים של עדן סירבו תחילה לקבל את זרם הפליטים מחשש שהיענות תתפרש כמתן סיוע לעולים להגיע לישראל. אך, משנתרצו הבריטים, לאחר לחץ דיפלומטי בינלאומי, הוקם על ידי ארגון הגיוינט מחנה חדש בשם "חאשדי", בקרבת מחנה "גאולה" הראשון, שהיו בו בקתות דלות, שרר בו מחסור חמור בתרופות ובמים ויכול היה להכיל עד 1,0000 עולים.

"ראית כבר פעם אווירון?" שאלתי קשיש אחד מגודל זקן. "לא", השיב. "אבל אתה לא פחדת לטוס?" "הוספתי לשאול. "לא", חזר ואמר בתוקף רב. "הכול כתוב בתנ"ך. בישעיה. 'ואשא אתכם על כנפי נשרים'".

הידיעה על הקמת מדינת ישראל יצרה גלי התרגשות והתעוררות בקהילה היהודית בתימן. "איגרות גאולה" של שליחים של הסוכנות היהודית קראו ליהודים לקום ולעזוב את מקומות מגוריהם ולעלות לארץ הקודש. בני הקהילה ארזו את מעט הרכוש שהצליחו לאסוף ויצאו למסע שמטרתו הסופית היא ארץ ישראל. רוב העולים עשה את דרכו ברגל בדרכים קשות ורצופות סכנות. הם נאלצו להתמודד עם שודדים וראשי שבטים מקומיים שארבו על אם הדרך והתקיפו את העולים במטרה לגזול את רכושם ולעתים אף נטלו את חייהם. העולים שסבלו מרעב, מהשמם היוקדת, המחלות והמגפות, תינוקות, ילדים זקנים וחולים מתו עוד בטרם הצליחו להגיע למחוז חפצם. השאר הצליחו, לאחר שבועות של תלאות וטלטולים בדרך. להגיע באפיסת כוחות למחנה המעבר באזור עדו.

ב-1947, ימים אחדים אחרי שהחליט האו"ם על החלוקה, הורע מצב יהודי תימן. אלפים מיהודי תימן – ששמעו כי סוף-סוף קמה מדינת ישראל – נטלו בייאושם ובאימתם את גורלם בידיהם לבסוף וברחו. הם הלכו בקבוצות של שלושים או ארבעים איש, סבלו התנפלויות של שודדים ערבים. אכלו רק פיתה, דבש ותמרים ככל שיכלו לשאת ושילמו כופר מופרז לנסיכויות המדבריות השונות שבהן עברו – בעד כל נפש אדם, עולל שנולד וספר תנ"ך. רובם הגיעו לעדן ולמחנות שאורגנו שם בשבילם על ידי ועד הגיוינט ושבהם פעלו רופאים ועובדים סוציאליים מישראל; שם החליפו כוח, התפללו, וקראו בספרי התנ"ך שלהם. אך הואיל והמצרים חסמו את תעלת סואץ לשלטון ישראלי, הרי יכלו להגיע לישראל בדרך אחת בלבד – וזו הייתה דרך האוויר. בכל יום ויום הוטסו לישראל חמש מאות או שש מאות יהודים תימנים במבצע שעד מהרה נודע בשם "מרבד הקסמים"! רכבת אווירית זו נמשכה כל שנת 1949, ועד שהסתיימה הביאה לישראל ארבעים ושמונה אלף יהודים תימנים. לפעמים הייתי נוסעת ללוד ומסתכלת במטוסים מעדן בנחיתתם, משתוממת על כוח הסבל והאמונה של נוסעיהם התשושים.

" בחודש יוני 1949 הגיעו ראשוני העולים למחנה בזרם אנושי שהלך וגבר עד שבחודש ספטמבר היו במחנה יותר מ-13,000 עולים. על הטיפול הרפואי הופקד רופא אחד בלבד שהסתייע בשתי אחיות [6]. המצב במחנה היה קשה ביותר והתמותה בקרב העולים התשושים הייתה גבוהה. אחת האחיות העידה על מצבם הבריאותי של העולים:

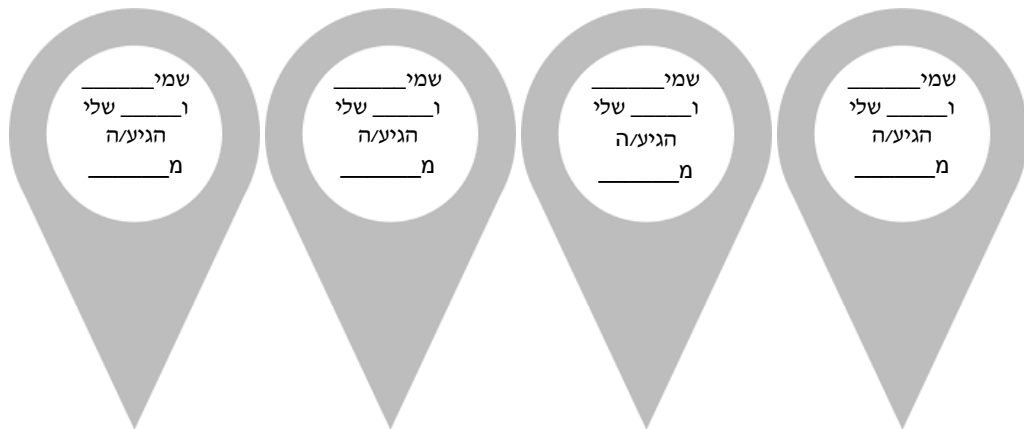
"באו כל כך הרבה חולים שהקרקע כולה הייתה מכוסה בגופותיהם. היה עליך להלך ביניהם בזהירות רבה, ובחשכה, למרות ל הזהירות שבה הייתי הולכת ביניהם, כשאני מאירה את דרכי במנורת הגז, הייתי דורכת על הגופות" (טובה אנגלד, אחות במחנה)

חוזרים לשבת במעגל בכיתת האם וכל קבוצה מציגה את המצגת שלה במליאה ומספרת בכמה משפטים על תהליך העלייה שבו עסקה קבוצה זו.

דיון העוסק בשאלות הבאות:

- ♣ לאחר שראינו את המצגות, מה אפשר לראות שמשותף לכל הקבוצות?
- ♣ האם המחירים ששילמו העולים כדי לעלות לארץ ישראל היו "שווים"?
- ♣ מה יש בה, בארץ ישראל שמשך אליה את היהודים? שהם היו מוכנים למסור עליה את נפשם?
- ♣ האם היום, כשאנחנו כבר בארץ ישראל, אנחנו עדיין מוסרים את נפשנו עליה?
- ♣ בשלב זה נפתח את האפשרות לתלמידה שיודעת ומעוניינת לספר בקצרה את סיפור העלייה של משפחתה.
- ♣ נדבר על הזכות שבהימצאותנו כאן בארץ ועל המחירים ששילמו אנשים על מנת להגיע לכאן.

כעת כל תלמידה מקבלת כמה "מיקומים",

ממלאות את הפרטים בהם על פי המידע שהכינה מראש לפני השיעור ומדביקה על המפה בארץ המוצא שלה.

לאחר מילוי המפה, נתבונן בה ונדגיש לתלמידות את הגיוון בכיתה והייחודיות של כל אחת ונדגיש את המסר של קיבוץ הגלויות. נכון שלפעמים נראה לנו מצחיק שיש הורים של בנות עם מבטא מסויים, או במראה שנראה לנו שונה, אבל תראו איזה מדהים זה!! באמת כל אחד היה במקום אחר לגמרי, התעורר לשוב לארץ ישראל ועלה אליה. כל אחד עם התרבות שלו, השפה שלו, המראה שלו.. כולם יהודים וכולם הגיעו מכל העולם לארץ ישראל.

סיום

מקבץ האנשים שנמצאים כאן בארץ, הגיוון במראה ובמנהגים הוא בעצם התגשמות של חזון גדול שמאחד ומקבץ את כולנו. ובעבור אותו חזון גדול אנשים קמו ועברו מסע ותלאות על מנת להגיע לכאן.

מצוה על המת שמשתכח מן הלב, אך החזון של השיבה לציון וגאולתו של עם ישראל הם עניין חי. ולכן גם בגלויות רחוקות שהיו מנותקות המשיכה לפעם בלבבות הכמיהה לציון.

התעוררות היהודים בארצות שונות לעלות לארץ פחות או יותר באותה תקופה מעידה על התעוררות של גאולה.

נקרא דברים שכתב הרב קוק באורות ארץ ישראל בדגש על השורה המסומנת. אפשר להוסיף קצת רקע, שהרב קוק חי לפני בערך 100 שנים, במהלך ההתעוררות לארץ ישראל. הרב בעצמו עלה

הזרות שִׁמְרָגִישִׁים בְּחוּץ־לְאֶרֶץ הָרִי הִיא מְקַשֶּׁרֶת יוֹתֵר אֶת כָּל חֲשֵׁק־הָרוּחַ הַפְּנִימִי לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל וְקִדְשָׁתָהּ, הַצְּפִיָּה לְרְאוֹתָהּ מִתְגַּבֶּרֶת וְצִיּוֹר חֲקִיקַת תְּבִנִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁל אֶרֶץ אֲשֶׁר עֵינֵי ד' בָּהּ תָּמִיד, מִרְאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָהּ, מִתְעַמְקֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְעֵמֶק תְּשׁוּקַת־הַקֹּדֶשׁ שֶׁל חֲבַת צִיּוֹן, שֶׁל זְכִירַת הָאֶרֶץ, שֶׁכָּל חֲמוּדוֹת בָּהּ קְשׁוּרוֹת, כְּשֶׁהִיא מִתְגַּבֶּרֶת בְּנִשְׁמָה אֲפֹלוּ יְחִידִית, הָרִי הִיא עוֹשֶׂה פְּעֻלַּת נְבִיעָה מְעִינִית לְכָל הַפֶּלֶל, לְרַבּוֹת נִשְׁמוֹת הַקְּשׁוּרוֹת עִמָּה, וְקוֹל שׁוֹפֵר שֶׁל קְבוּץ נְדָחִים מִתְעוֹרֵר וְרַחֲמִים רַבִּים מִתְגַּבְּרִים, וְתַקּוֹת חַיִּים לְיִשְׂרָאֵל מִתְנוֹצְצוֹת, וְצֶמַח ד' הוֹלֵךְ וּפּוֹרֵחַ, וְאוֹר יְשׁוּעָה וְגֹאֲלָה מִתְפַּצֵּל וּמִתְפַּשֵּׁט, כְּשֶׁחַר פְּרוּשׁ עַל הָהָרִים.

לארץ ישראל והיה הרב הראשי הראשון בארץ ישראל (עוד לפני קום המדינה)

הרב קוק מדבר על הזרות המורגשת בחוץ לארץ שמחזקת את התשוקה והציפייה לשוב לארץ. הוא מדבר על קשר רוחני והשפעה פנימית בתוך עם ישראל. התעוררות אפילו בנשמה אחת, אצל אדם אחד, משפיעה על הכלל ומעוררת נשמות נוספות לכסוף לארץ ישראל ולהתקבץ אליה. כשיש את ההשתוקקות הזאת לארץ ישראל, אפילו רק אצל אדם פרטי, היא עוזרת ומשפיעה לשאר המשתוקקים (כמו שנביעה נובעת ומשפיעה על שאר המים הקיימים). וזה מה שאנחנו רואים שבאמת קרה. עם ישראל התעורר יחד מכל הגלויות, גם רחוקות ומנותקות, ממש כנשמה אחת, ושב לארץ ישראל!!

נסיים בסבב קצר-

כל אחת אומרת בכמה מילים מה היא מרגישה כלפי ארץ ישראל עכשיו, לאחר ששמעה את סיפורה המשפחתי ולאחר השיעור שבו ראינו את הכמיהה שהיתה אל ארץ ישראל והמאמצים האדירים שעשו העולים כדי להגיע אליה.

ה. תוצאות רצויות

התלמידות יפתחו בבית שיח מעמיק עם ההורים על ההיסטוריה המשפחתית התלמידות יחשפו לסיפור המשפחתי של העלייה לארץ ישראל התלמידות יחשפו לסיפור העלייה של יהודי אתיופיה התלמידות יפנימו את החשיבות והקדושה של ארץ ישראל לעם ישראל לאורך הדורות וגם בדור שלנו

ו. מדדים

לאורך כל הפעילות וההכנה אליה, המדד העיקרי להצלחת הפעילות הוא מידת שיתוף הפעולה של התלמידות.

ככל שהתלמידות יהיו פעילות בדיונים במהלך השיעור, ככל שיותר תלמידות יקיימו שיחה מקדימה עם ההורים, הסבים והסבתות על העלייה לארץ ישראל, ככל שיותר תלמידות יביאו חפץ משפחתי שקשור לארץ המוצא שלהן, ככל שכל קבוצה תכין מצגת ברמה גבוהה יותר ועם יותר תוכן- השיעור יחשב להצלחה גדולה יותר. וכן, לפי מספר הבנות שישתפו בסבב המסכם ולפי עומק דבריהן נוכל לקבל משוב לגבי הפנמת המסרים.

ז. אתגרים צפויים

מבחינה טכנית צריך להימצא חדרים מתאימים הן למליאה והן לעבודה בקבוצות. פתרון: לשריין מראש עם המזכירה את חדרי ההקבצה או חדרים פנויים אחרים.

עלולות להיות תקלות במחשבים.

פתרון : לבדוק מראש את כל המחשבים בחדר המחשבים ולדאוג לתקינותם.

המפה וההדבקה של השם של כל בת צריכים להיות מחומרים מתאימים, עמידים ונוחים לתלייה והדבקה.

פתרון : לקנות מראש את החומרים המתאימים ולנסות להדביק.

יכול להווצר קושי לתלמידות בתהליך ההכנה- במציאת חפץ או בפתיחת נושא העלייה עם ההורים. פתרון : למציאת החפץ- נדגיש שזה יכול להיות גם חפץ, תמונה או מאכל מסורתי שקשור לא דווקא למשפחה, אלא באופן כללי לארץ המוצא. לפתיחת הנושא עם ההורים- ידרש מעקב עם התלמידות ושיחות אישיות בעניין, אולי אפילו שווה לערוך ביקור בית במידה ונראה שהפער בין הדורות מצריך גישור.

יכול להיות גם קושי בשיתוף הפעולה של התלמידות במהלך השיעור. פתרון : במהלך השיעור יש כמה הזדמנויות בהן התלמידות "מביאות את עצמן". בהכנת הסיפור האישי, במציאת החפץ והצגתו בתערוכה, בדיונים, בהכנת המצגת והצגתה מול הכיתה, במיקום המוצא שלה במפה ובסבב המסכם. כל אלה יתנו לתלמידה תחושה של שייכות לשיעור, תחושה שהיא חלק ממנו ולכן היא תרצה גם בהצלחתו.

ככל שתעשה עבודת הכנה מוקדמת ומסודרת ניתן יהיה לשריין מראש חדר מתאים ומצויד לקראת הפעילות, ולרכוש חומרים מתאימים.

ח. מעגלי שותפות:

שותפות הצוות – ראשית בעבודת ההכנה של התלמידות לקראת השיעור. המורים המעבירים את הפעילות יגיעו מספר ימים לפני וישוחחו עם התלמידות על ההכנה לקראת השיעור, על המשמעות והחשיבות שכל אחת תבדוק ותלמד את קורות משפחתה. התערוכה של החפצים אמורה להגביר את המוטיבציה של כל תלמידה לשאול, ולהביא משהו שייצג את משפחתה.

שותפות חניכים – התלמידות כאמור תדענה מראש על הפעילות. המשימה שניתנת לכל אחת כהכנה לשיעור מגבירה את החשק והמעורבות.

שותפות ההורים – ההורים, הסבים והסבתות יספרו לתלמידות את הסיפור האישי, את העלייה ארצה. החשיבה המשותפת של התלמידה ומשפחתה אודות חפץ שניתן להביא לכיתה מגבירים את תחושת השותפות, את המקום האישי ואת הקישור אל תלמידות הכיתה ואל בית הספר.

ט. שלבי הביצוע:

- המורים המעבירים את הפעילות יגיעו לכיתה לשוחח עם התלמידות על ההכנה לקראת הפעילות ויחלקו דפים לכתוב עליהם כמה מילים על החפץ.
- איסוף החפצים והדפים ועריכת התערוכה שתעמוד כל השבוע.
- הכנת המפה, גזירת סיפורי העלייה, גזירת המיקומים, קנייה של חומרים להדביק את המיקומים לקראת הפעילות ארגון החדרים – בכיתת האם: סידור כסאות במעגל, תליית המפה, העמדת התערוכה כששמה של כל תלמידה מופיע ליד החפץ, הכנת המחשב בכיתה והברקו להצגת המצגות. בחדר המחשבים: הכנת מחשבים לצורך הכנת המצגת על ידי התלמידות. בחדר נוסף: הכנה של שולחנות לעבודה בקבוצות כשעל כל שולחן הקטעים והשאלות המנחות.
- העברת הפעילות: פתיחה במליאה, חלוקה לקבוצות, מעבר בין הקבוצות למתן עזרה, הצגה של המצגות שכל קבוצה הכינה, דיון, סבב וסיכום.